JIŘÍ MAHEN

PLAMÍNKY

VERŠE

PLAMÍNKY

OBSAH.

	Strana		Strana
Úvodem	5	Dvacet let	49
Plamínky	6	Mezi dvěma světy	50
Tančil bych	8	Nad novým dramatem	52
Zhořkl chléb	10	Samota v lese	55
Daleko někde	12	Ideály	56
Finale	14	Rosa mystica	57
Mlčení zvonů	15	Pro mou milou	58
Tragické štěstí	17	Stará píseň	60
Je škoda milostí	18	Láska	66
Dokrvácela	19	Pro novou bolest	67
Má úroda	22	Na poplach	69
Cudný večer	23	Léto	70
Píseň o zlaté přílbě	24	Pojďme ven!	71
Maria Magdalena	25	Štědrý večer 1905	72
Listopad	27	Saure Tage — frohe Feste	75
Hřešil jsem	34	Podzimní	77
V rozhodných okamžicích	35	Solidarita	79
Píseň	37	Ballada	81
Večer	38	Říjen	83
Košíček	39	Všední den	84
Z nemocnice	40	U řeky	86
Ironicky	42	Nová píseň	90
Tanči!	44	On n'a que soi	96
V kavárně	46	Dnes nebo zítra	102
Jakož zákony kázaly	47	Na konec	103

JIŘÍ MAHEN

PLAMÍNKY

VERŠE

NÁKLADEM ČASOPISU POKROKOVÉHO STUDENTSTVA
V PRAZE.

Chci zůstati osamělým záškodníkem avantgardy a dělat, co za dobré uznám.

Z dopisu H. Ibsena.

ÚVODEM

Nad bílý plamen sluncí všech
rudý můj plamen vyráží.
Pro svoji spásu v úzkostech
si zpívám na stráži.

Nad temný hukot pod zemí
písnička smíru vyráží.
O svojí bídě radostně
si zpívám na stráži.

O stará slova přísežná
zmučená duše zápasí,
cestičku pod nebem, nad peklem
vlastní kéž našla si!

Bude to prostičké veselí,
hlubokou bolestí svěcené.
Chcete číst, duše ztracené,
chcete číst, duše nadšené?

Oh, kdyby písně moje lhaly
nad tíží trpkých snů a běd —
jak posly marné, bezvýznamné
bych zavolal je zpět!
Ne, nechci, aby cizí mluvou
se ozýval můj mladý svět,
a o slovo lkal milosrdné
svět nedočkavých mladých let.

Nad propastmi když třásli jsme se,
propasti hloubkou hučely.
Tu volal život rozvášněný
a divoký a veselý.
Tu zněly struny rozbouřené,
i hlas se rozkřik' nesmělý.
Hoj, bývaly to krásné poutě
s pobouřenými rebelly!

Když časem v cestu vála zima,
ohníčku šlehly plameny, —
a k jejich teplu utíkal se
tak často poutník znavený.
I země pohádky své dala,
útěchu, kterou uchovala
každému, kdo chce sudbu trudnou
chabými zdržet rameny.

O, bývají to touhy králů,
  jež duší prudké proletí.
Oh, bývají to trpké chvíle,
  smutného konce století.
Já přiznal slabost, přiznal pýchu
  i roztesknění z nutných hříchů, —
svou nahou pravdu, nahou krásu
  tu chtěl jsem vždycky viděti!

Den nachýlil se. Bylo smutno.
  Však něčí oči — stále hřály.
Tak bázlivě a zase vroucně
  se verše moje ozývaly . . .
Svůj život spjal jsem v rýmy tvrdé,
  a v rytmech poctivosti hrdé
jsem zadých' v jiskry, které ještě
  zapálí, jistě zapálí —!

TANČIL BYCH

Tančil bych, kdybych uměl.
Tomu však jsem nikdy nerozuměl,
abych slova svůdná šeptal
v kruhu — potom vlek tě ven . . .
Jinak chci já mluvit s tebou,
když mi hasne den.

Tančil bych, kdybych uměl.
Tomu však jsem nikdy nerozuměl,
že bych takhle začít moh'
někoho snad míti rád.
Býval já vždy příliš tichý
hochům kamarád.

Nemuč mne už tedy déle!
Váhaní to není smělé,
jaké duši mou zas trápí
nevím proč a nevím jak.
Pojď! Náš měsíc čistě svítí,
kraj je tichý tak . . .

Nemuč mne už tedy déle,
lásko má, ať v chorém těle
usnou všechny vášně, hněvy,
které duši otráví.
Chci být tvým, má spraveďnosti,
soudce bezhlavý . . .

ZHOŘKL CHLÉB

Dnes zase v ústech zhořkl mi chléb,
tolik mé jitření vzrůstá!
Bůh ví, proč zase vzpomněl jsem
na lačná, žíznící ústa.

Vzpomínkám takým včera kdes
divoce jsme se smáli . . .
Dnes zase v ústech zhořkl mi chléb,
zlá bolest víc v srdci pálí.

Nevím už na koho myslel jsem,
když jsem chléb rozlomil bílý —
Skrčené reflexe zvedly se,
do ticha promluvily.

Zas prudce chápal jsem: život ten,
kdyby byl na sto let dlouhý,
nesplní nikdy, co my chcem,
nesplní naše nám touhy,

nám, již jsme přišli šíř obzorů zřít,
slyšet bouř vzdálených moří,
a již tu nikdy snad nevzkřiknem'
až příliš bdělí své: Hoří!

— Dnes zase v ústech zhořkl mi chléb.
Tolik mé jitření vzrůstá!
Bůhví proč zase vzpomněl jsem
na lačná, žíznící ústa!

DALEKO NĚKDE

Daleko někde zrají révy —
Však u nás o tom nikdo neví . . .

Den chladný je a tesknou písní
podzimní vítr burácí,
a do kraje se rozeběhli
sentimentální žebráci.

Z nich každý těžký stesk má v očích,
a k tělu paže přimknuty.
Je věru trpko tady platit
životem cizí pokuty — !

Uvadly květy, zvadly růže,
jediná píseň jeseně.
I vlastní slovo chlácholivé
zní nesměle a zmateně.

A krev a krev se bouří, pálí,
však vášeň tu kdo pochopí — ?
Zlekané v temnu mluví hlasy:
Kéž jsme už blízko potopy!

Kostelní zvony rozkvílely
se zbožným přáním spasení:
Jsme všichni lidé bídní, křehcí,
na cestě k nebi ztraceni —

Dítěti v pláči prs svůj dává
matička sešlá tíží let:
Posledním mlékem dnes tě kojím,
hořkosti zbývá v prsou jed.

Milenců štěstí zakrnělo
v hovory nudné zakleté.
Do slávy bajek nesmrtelných
se citát z bible připlete — —

Den chladný je, noc rozčiluje
nádherou nebes, svatých hvězd,
za naši hvězdu odříkává
kněz smutné: Dokonáno jest!

Však srdce moje náhle bije
divokým rytmem života.
Do jiných světů plných květů
se dívá moje Golgota . . .

Daleko někde zrají révy —
Však u nás o tom nikdo neví . . .

FINALE

Sklon tvoji hlavy — Lze se ještě modlit,
lze ještě prosit s pláčem ve tváři?
Je venku krásně, nebe rozjásané, —
do našich oken slunce nezáří . . .

Tvé zhaslé oči! — Ani výčitky již
nelze v nich čísti, ani prokletí.
Kouř k zemi stlačen po hrudách se plazí,
jsou marny — marny všechny oběti . . .

Tvé chladné ruce — nervosní a slabé
necítí soucit krve zjitřené,
necítí slzy, které bolest divá
v zamžené oči v pláči vyžene —

Dohráno — konec — Nezazní tu nikdy
radostné štkání — výkřik zoufalý?
Lze v soucitu jen vyčísti už kletbu —
tu strašnou kletbu: Co jsme čekali? —

MLČENÍ ZVONŮ

(Za bratrem F.)

Tak dlouho kvílel jich stříbrný zvuk,
k oblakům vylétal, burcoval nebe.
Teď již je dobře — teď již je dobře . . .
Klidný a uštvaný hledám zas tebe.

Sluníčko hořelo, hořely skály,
lesy tak tajemně mluvily k nám.
Kam jenom chtěl jsi to, hrdino malý?
Co jsi to urval mým vzpomínkám?

Oči se zamžily, ruce se zatřásly,
v požáru zachvěl se celičký svět.
Stokráte řekl jsem: Nuže — teď s bohem!
Stokrát však vracel jsem k Tobě se zpět.

Že jsem Tvé sny měl rád, odvahu Tvoji,
že jsem Tvým pohádkám rozuměl tak —
Můj hochu! Duše má! S bohem buď, s bohem!
Ruce se zatřásly — zvlhl nám zrak . . .

— Dny vadly a rozkvetly. Zpívalo jaro,
nebylo smutno, však nebylo veselo.
Něco nám, něco nám přece jen tady
k pohádce naší dost — scházelo!

Však nežli řekli jsme, co jsme říc chtěli,
zvony se rozkvílely —
nad žitím Tvým, jež uvadlo náhle,
po marném klidu všech nedělí —

Teď už je dobře — teď již je dobře —
zvony už mlčí, srdce se nechvěje.
Vše naše štěstí zmizelo. Přísné
nade vším leží teď věčnosti závěje —

Těď již je dobře — teď již je dobře!
Okamžik věčnosti zachází do dáli.
Hrozivým steskem do nocí svítí
nebeských světel mdlé signály . . .

TRAGICKÉ ŠTĚSTÍ

Dávno už srdce mé zhořklo, dávno se prozradilo,
leč dneska v nadšení mohu snad zvednouti ruku?
Na bránu života pro tebe, veliká lásko, dnes tluku.
Nechť hřímají povodně světa a kvete jich nádherné dílo!

Na každý okamžik zavěsit všechnu vymyšlenou tíži
už netřeba pro úsměv prázdný a koketně lichý.
Pro svoji spásu již nikomu nezradím nutné své hříchy,
jež se všech stran s ovocem zralým se ke mně teď blíží.

Buď pochválen bůh, všichni svatí a světice s nimi!
Smekejte klobouk dnes, pánové — štěstí jak s neštěstím
srůstá!
Žízní kdes horečná ústa a půlnoc zoufalstvím hustá,
po krásném gestu dlaň horká s prsty přeraženými . . .

JE ŠKODA MILOSTÍ

Je oheň založen. Už na milosti nedám,
jež hladové mne chtěly přivítat.
Červený kohout nad střechami chaty
za chvíli začne kokrhat.

Co rozkvetlo tu — rudým zkvetlo květem
pod chladem smutným podnebí,
hle, duše má, už toho květu bylo
nám tolik potřebí!

O, příliš mámily svou bělí lilie,
však ruce zhrubělé jich měly nejvíce.
Života záhon nejvíc zpustošili
ctní svatí, světice.

Pod střechou společnou teď ještě s nimi žíti?
— Je oheň založen. Žhář kráčím v dálavy.
Je škoda milostí. Zde moh' jen účinkovat
lesk nebes krvavý.

DOKRVÁCELA

(Pohádka)

To bylo již na třetí den
co v krvi ležela
a marně, marně čekala
na příchod anděla.

Šla slabá, útlá, v rozkvětu
za stromů hovoru.
Šla přes rokle a přes strže
tam — domů — nahoru . . .

Šla tklivá tak a oddaná
po cestách ztracených,
že neslyšela, v korunách
když vichr zlý se zdvih' —

— To bylo již na třetí den
co v krvi ležela
a horečnýma očima
do nebe hleděla . . .

❁

Na srdci tíha zabíjí.
Strom ani nehne se.
Po bouři divé těžký klid
si uleh' v pralese.

O, po stezičkách ztracených
k ní nikdo nezbloudil,
až teprv pozdě — třetí den,
kdy neměla již sil . . .

Byl tulák to a citlivý,
že nad ní zaplakal:
Já miloval tě dávno již
v samotě lesů, skal —

A pak ji zvolna vyprostil,
až úzkostí se třás':
Můj život málo ceny měl,
proč tvůj tak náhle zhas'?

Slz tisíc měla ve zracích,
když bral ji v náruč svou
a zvolna na cestu se dal
s ní chůzí klátivou.

Zrak časem ještě utkvěl v nebi,
jež dávno zněmělo.
Umřela duše. Prudkou láskou
se tělo zachvělo . . .

❁

A den se chýlil ke konci . . .
A dokrvácela.
Pod její hlavou marně hřála
má ruka rozchvělá.

Ty oči, oči nedočkavé
a smutně zoufalé!
Ne, nemohli jim porozumět
mí tvrdí horalé!

Byla již půlnoc. Nesvítili.
Jen měsíc v oknech plál.
Však nadarmo u dveří hrubých
jsem s břemenem svým stál.

Neb uvnitř báli se a báli,
snad v žití poprvé.
Na skalních hranách rozedřely
se ruce do krve.

Snad báli se i mého hlasu,
jenž hloubku smutku měl,
a puklý zvon poplachem marným
do jejich spánku zněl —

❦

A zase lesy, lesy, lesy,
a přísná krása hor.
S hrobem a křížkem na něm prostým
se dávám v rozhovor.

O jedné touze srdci svaté,
jež štve a pohání.
A o cestičce k nebi zlaté,
kde číhá zklamání —

MA ÚRODA

Nad lány úrodnými stojím bez hnutí.
Jak divně dojímá dnes polí úroda!
— Mák zkrvavělý mezi klasy svítí,
v pšeničném planém vlnobití —
oh. jaká krásná neshoda — !

Jak refrain písní dávno nezpívaných
by někdo zpíval v ticho slavnostní . . .
Dva květy rudé tisknu ke rtu svému,
k útěše srdci často zrazenému
toulavá píseň čistým vzduchem zní.

Má tóny zvláštní, štěstím zbarvené,
jak po strunách když ruka přežene
se v náhlém chvatu toužíc sevříti
souzvuk, jenž musí zazníti
v temno k pohádkám zladěné.

Krev máků piju rety horečnými.
— Má úroda, má duše, vzejde-li?
Zní píseň svobody tak měkce, dlouze,
přízvukem smutným o mé trpké touze
však sní teď alt v ní jemný, nesmělý — —

CUDNÝ VEČER

Tak nikdy snad nekveť starý ten akát!
Najednou v bílý se zahalil šat.
Oh — srdce moje — pojď spat! Pojď spat!
V podvečer jarní snad k zvědavé písni
pro cizí krásu se nedáš mi zlákat?

V měděných parách čerň mátožných stínů
zapadá, splývá . . . Ten dočasný klid
i my jsme, děťátko, chtěli kdys mít,
zima by přešla a jaro by zvalo.
Stromek však tvůj proč bez květu hynu?

Tak nikdy nekveť snad akát ten starý!
Uctivě smekám — však před kým — kdo ví?
Celý můj život dost nehotový
na slávu trav polních pro tebe myslí —
na bouře zrozené tichými jary . . .

PÍSEŇ O ZLATÉ PŘÍLBĚ

Tak zvolna táhli černí koně
mi zrezavělý, starý pluh.
Zas rovné brázdy vzpomínkami
jsem oral, starý dobrodruh.

A slunce hřálo. V tichém poli
se šeptalo o příštích žních.
Zas vzpomínal jsem hospodářů
už přede mnou též podivných.

Pták zpíval, k nebi vzhůru cíle
dnes směšněsměšným letem svým.
A já se smál svým divným dojmům,
svým směšněsměšným perutím.

Mí koně ržáli. Koně černí
zaržáli náhle z hluboka.
Pluh zarazil se. Co jen skrývá
má brázda směšně hluboká?

Je kámen to, či balvan — skála?
Zrak vlhne, prudce chví se ret:
Hle, zlatá přílba! Zlatá přílba!
— Já neměl tak v hloub zajíždět!

MARIA-MAGDALENA

A večer jak stříbro byl vlažný a mdlý.
Najednou v koutku zaplakala si,
jak ruce zdvižené upadly:
Kdo bude líbat hedvábné vlasy?

Kde radost čekala, života stín
vždycky se zastavil kymácivý.
Kde hvězdy plály, tam ze hlubin
s mrtvými posměšně smáli se živí.

Kdo v tichu kolébku rozhoupat měl,
na svůj klid čekal jen v neklidu.
Kdo plné ruce květů nést chtěl
najednou vzpomněl svou na bídu.

Nikdo se nestará, že tu jsi sama,
hříšníci vidí jen krásu tvou zrát.
Rozplétáš vlásky. Začíná drama,
úlisné drama se začíná hrát.

A večer jak stříbro je vlažný a mdlý.
Ač srdce konejším, jak jenom mohu,
myšlenky smrti mne přepadly:
mrtvé je donesu bohu.

A na prahu ráje je přibiju v bráně,
kudy šla Markétka zoufalá:
Dnes duchem svatým ji ožehni skráně —
naposled dnes Tě už volala!

LISTOPAD

I

Ponuré týdny roztoulaných dnův!
Kdo měl vás rád? Kdo pro vás přísahal?
Je tolik záští v chvíli ztajeno,
že radost umírá a s ní i krásný žal!

A v posled běda! tisíckráte běda!
Pod chladným nebem bolest usíná.
Nežaluje už, nevyčítá dávno,
— pomalu hníti, hníti počíná . . .

Ponuré týdny roztoulaných dnův!
— Rty sevřeny, jdu klidný najednou.
Spi tiše, bolesti! Spi tiše. moře mé,
tvé vlny mrtvé ať se nezvednou!

Když byl tu vzdor, tož po zákonu padnem'.
Byla-li pýcha, skromně umřeme.
Poslední plody stromů zakázaných
i do vyhnanství však si vezmeme.

Slyš jen, o slyš, mé kroky tajeplné,
slyš jen, o slyš, mé smutné kročeje,
má smutná lásko — Nechoď dneska se mnou,
mně zase dneska dobře, dobře je . . .

Klesne-li hlava na peň stromu černý,
pro krásný chlad nechej ji spat,
umírá srdce, umírá člověk,
pro krásný chlad nechej ho spat!

II

Hlas ulice. Na pravo, v levo
utíká svítilen řada.
Stojím a šeptám bláznivá slova:
Chceš mne mít ráda?

Svit v oknech. Na pravo, v levo
zraky žhnou radostí vesele.
Stojím a šeptám podivná slova:
Přátelé! Přátelé! —

Hlas ulice. Na pravo, v levo
lacino vábí lesk krámů.
Stojím a slyším laciná slova:
Necháš mne samu?

Svit v oknech. Na pravo, v levo
útulné podzimní veselí.
Stojím a slyším bezcenná slova:
Zdráv buď, můj příteli!

Hlas ulice, kterak se snížil,
kterak to náhle sjel!
Stojím a přemýšlím o strašné věci:
Šel Ježíš do pekel . . .

Svit v oknech, kterak to zaplál
najednou v příšerný kmit!
Stojím a myslím o bláhové věci:
Musím přec žít.

Ach, s bohem a s bohem! Vy oči dvě,
odkud ten chorobný svit?
Stojím a prosím v hrozivých slovech:
Nech mne odejít — !

III

Řeč topolů. Na pravo, v levo
pole a pole a pole.
Stojím a zírám na cestu pustou:
Kdo jde tam — dole?

Řeč potoka. Přede mnou skály,
nade mnou obloha.
Kam jdeš tak pozdě v noci,
dušičko ubohá?

Ticho. — Je tebe mi líto,
pověz svůj bol!
Ticho. — Jen hrudy mluví
dobrácky kol . . .

Jdeme, a s námi jde nebe.
Hvězdy jak planou!
Šla jsi dnes vyplakat v pole,
že nejsi pannou?

Ticho. A je mi tak líto
nejvíce sebe . . .
Mráz doráží vzteklý a prudký
a pálí a zebe.

Slyšíš? O slyš přec má slova,
pro tebe hynu, —
ač nejsem, kdo žití dal símě
do tvého klínu. —

Ticho. A na pravo, v levo
půlnoc. Jdeme jak stíny.
Dva lidé, vyhnaní z ráje,
z kouzla domoviny.

IV

Kostelíček plný lidí,
pop na kazatelně.
Slyš jen moudrost, jak lze žíti
věčně, nesmrtelně!

Hloupé snění, hloupé snění,
kam ses provalilo?
Stavět naše slavné příští
na tom, co kdy bylo?

Kostelíček plný lidí,
svíce mrtvě bílé.
Slyš jen moudrost, jak lze žíti
nejkrásnější chvíle!

Slyš jen, slyš jen, hlavo moje,
co jsme promeškali!
Strašná lítost nějaká mne
u srdce zas pálí.

Kristus pán, zjev světle jasný
v bílé, čisté říze?
Není možno! Vypadal by
pro mne příliš cize.

Ale jinak vchází ke mně:
tulák s břehů moře,
zryté čelo, v černých zracích
moje vlastní hoře . . .

Tak by musil ke mně přijít,
psanec světem štvaný,
prudkou silou vášní Ježíš
k smrti utýraný.

V

Je ti, jak zákeřná nemoc
když v lůžko tě vrhá.
Nejlepší plody života
někdo ti trhá.

Prasprostá, trpká nenávist
vzrůstá, ba zráti chce v čin,
zlolajná ústa se modlí:
Zbav nás všech zbytečných vin!

Kdybys teď stokrát tři míle šel,
neujdeš osudu svému,
pro tebe od věků, zdá se, již
ustanovenému.

Tvé štěstí? Kdo pak ví? Sladoučké
chvíle se nezrodí.
Ve vlnách vzbouřených dokud lze,
udrž se nad lodí!

Snad někde v obzoru vlajka vlá
pro tebe záchranná,
v klid slavný pod níž pak přejde
dušička pohana.

Snad kdysi umírat budeš
ve smíru se všemi,
ktož ti tu vymodlí nebe
a hlíny kus na zemi.

Ten drobet rozvahy v bouři
za každou cenu si kup!
To je tvá pro zítřek spása
a na věčné milosti lup.

VI

Vlak stanul na kolejích. Táhlý hvizd
se nese vzduchem. Kam zas pojedu?
O řekněte, kde místo ono pro mne,
kde moje Země Svatá v dohledu?

Zní náraz kol zas temně,
tak úzko nějak je mně.
Ve vzduchu sviští známý bič:
Jen pryč, jen pryč, pryč!

Za ranou rána. Cíl života
mizí mi s očí. Kam jedu to, kam?
Z koruny života do bláta paď
nejdražší, nejlepší drahokam.
Zní náraz kol zas temně,
tak úzko nějak je mně.
Ve vzduchu sviští známý bič:
Jen pryč, jen pryč, pryč!

S prokletím na rtech jedu. Mne tísní
nějaká žalost. Ba nějaká bída —
každý můj kročej, můj každičký vzdech
vždy lačná, tvrdá a lakomá hlídá.
Tak úzko nějak je mně,
a v náraz koles temně
mámivá písnička zní:
Posledně číši dnes vyprázdni!

Nemocný, smutný, mdle chorý se vracím
v objetí města. Špinavé čtvrti
řad domů přede mnou — a za mnou peklo,
v hlavě mé lákavá písnička smrti.
Kam se jen, kam se mi poděla,
láska má dávná, nesmělá?
Kam jsi se, kam jsi se ztratila,
duše má?

HŘEŠIL JSEM

Hřešil jsem na tvoji dobrotu,
vím to, můj bože milý.
Vím, že jsme před časy příliš snad
navzájem intimní byli.

Nebe se jedenkrát zavřelo v ráz,
několik lidí se leklo.
A já se také chvílečku třás',
když jsem se podíval v peklo.

Očistec hledal jsem. Nenašel
ni v tomhle koutečku světa.
Jsou duše, jež jenom v extremech
protlukou mladá svá léta.

Viděl jsem málo — viděl jsem dost.
Oči jsem vždy zdravé míval.
Podivné mrtvoly do pekla nes'
kolikrát času zlý příval.

Je mi dnes smutno, že nelze říc' jak —
s mnohými hřešil jsem spolu . . .
Přec nějak s důvěrou hledí můj zrak
do temnot dolů —

V ROZHODNÝCH OKAMŽICÍCH

Najednou ve chvíli vzrušené
vše jako bouře se přežene.
Vír tance a jeho závratě smělé,
vášně a jejich úskalí stmělé
vše volá a vábí a proklíná . . .

Stojíš a volal bys zoufalý,
aby kdož spěchají počkali.
Na tanec hrozivý lidských běd
nikdo že hledět se nevrátí zpět,
že blízká, blizoučká všechněm je
rozhodná hodina — !

Kaštanů řada jak v temnotách hoří!
— Vzpomeň své pýchy!
Hvězda jak za hvězdou do vod se noří
srdce se dohovoří:
Se mnou pojď, světe můj tichý!

Má naděje stará a stále zas nová,
dej mi už skutek a nech si svá slova!
Tak jenom kolem to šeptá a hřímá —
a srdci s duší je zima!

— A mosty jak slavnostně svítí!
A řeka jak radostně šumí!
Což vírům mladého žití
člověk neporozumí?

PÍSEŇ

Tu píseň horoucí — o, slyš ji, slyš!
Ji zpívá potápěč nad vodou nachýlen:
Spí poklady u lesů korálných
a čekají, kdy boží spatří den.

Tu píseň mučivou — ó, slyš ji, slyš!
Ji zpívá potápěč nad hrobem schýlený:
Buď s klidem tu, kdo předčasně jsi kles'
a v plavbě zemdlel slabý rameny —

Ó, slyš tu píseň přece, tolik dojala
a tolik roztesknila, příliš pravdivá:
Mír budiž s tím, kdo nad poklady spí,
klid budiž s tím, kdo v hrob se podívá!

Můj potápěči, jedno zbylo však:
Květ ráje roste až u sama dna.
Dnes vezmi ho! A přines na světlo,
by ztichla bolest touhy záhadná.

VEČER

Sukýnka ve tmách se kmitá a kmitá,
červená, modrá a žlutá a bílá.
Kam pak mi běžíte, děvčátka moje,
kam pak mi utíkáš, bleďoučká milá?

Jedna má ve vlasech hřebínek želví,
druhá má hřebínek lepší už, zlatý.
Ta třetí kraječky heboučké nosí,
čtvrtá má z hedvábí celičké šaty.

Ta první směje se, směje a směje,
druhá už v podušku dovede lkát.
Třetí se na bálech každému líbí,
čtvrtou už má někdo rád . . .

O první v hospodách pustě se mluví,
o druhé neví se, zda ještě žije.
Třetí s mdlým manželem v postýlce líhá,
čtvrtá — můj bože — ta — čí je?

Sukýnka ve tmách se kmitá a kmitá,
červená, modrá a žlutá a bílá . . .
Strašlivé mlčení k oknu mne tiskne:
ručička hodin se zastavila!

KOŠÍČEK

Ze zlatých proutků byl spletený umně,
vzal jsi ho do ruky — jen jen se třás' . . .
O jednom kvítku jen košíček sníval —
pomněnku modravou chtěl zas a zas,
najednou vzpomněl si na srdce moje.
Dám mu je, dám?

V hloubce tvých očí jak najednou zvadlo
kvítí mé naděje, nevím už sám.
Ulicí jdeme a zahneme v pole.
Chvíli tě v náručí nepochovám.
Takový chlad! Chceš ještě mé srdce?
Dám ti je, dám . . .

Košíček čeká, a proutky se třesou . . .
Krve se dotkly — a už víc nechtějí.
Do prsou jako by zabloudil stesk
ledových severních závějí.
Má milá, za horou, za lesem
proč ještě vzpomínám?

Z NEMOCNICE

Čtyři stěny holé snad se usmívaly,
snad již spaly tiše v skvrnách žlutavých.
Nemocný a smutný dlouhým utrpením
hledám výkřik, který s večerem tu ztich'!

Zdá se: nenaleznu. Někdo možná zmírá,
někdo možná zemře zítra, pozítří.
Smrt snad kráčí dveřmi, smrt, má panna milá,
její příchod přece tolik nezjitří.

Dávno uvykli jsme hledět výš než milo,
dávno uvykli jsme klidně všechno brát.
Je tak ticho, ticho. V těchhle čtyřech stěnách
snad by blahem bylo v noci umírat . . .

Ale to, co bloudí duší zneklidněnou,
žádá odpovědi; nelze, nelze již
vyhnouti se bdění, které rána čeká —
— Bílé stěny — Lampa — Nade dveřmi kříž —

— Nade dveřmi kříž a na něm Kristus visí —
Trochu hračka zdá se, hračka v nebezpečí.
Kdo tu ještě věří, kdo tu věrně trpí,
pohledem se vroucím ze své rány léčí.

Hledím, hledím vzhůru... Ruce probodeny —
ale tělo — tělo plné — plné síly —!
Kterak tě to, Mistře, neznámé kdes ruce,
kterak tě to divně tady vytvořily!

Hledím, hledím vzhůru. — Pozdraven buď, králi,
ty, jenž nekraluješ! — chtěla ústa říci,
chtěla ústa vzkřiknout: Nač mne, nač mne voláš?
Chceš mi zabit mládí stále doufající?

IRONICKY

Den tolik lákal, noc zas slibovala.
Můj Mefisto však unavený stál.
Víc tušil zas než filosofoval:
že každá radost byla trapně malá.

Nálada rostla sprostá, neurvalá,
a marně v prsou uškrtit ji chtěl.
Moh' Eros zachránit, co padlo. Žel —
i žena od věků, jak uvykla, zas lhala!

Lhala své úsměvy omamné. Nepřítel
byl to, jenž ze zadu přepadá podlý.
Stále jen chtěla své: Modli se, modli,
pro tvůj hřích Spasitel nepřišel!

Ach, ano, že nepřišel, skloň zpupnou šíji,
chtěla bych dnes patu svou na ní mít!
Nechci být hmyzem, jenž v sít se ti chyť',
nechci tvou bolest. Podrž si ji!

Dvě gesta tvrdá byla odpovědí:
Já — panno — chci vás dneska šetřiti!
Dvě rány to, jež těžko zachytí,
kdo stříbru radost děkuje či mědi.

Den zase lákal, noc zas slibovala.
Šel středem města Mefisto, můj král.
Šly ženy kolem. A on smál se, smál:
Necudná každá, každičká se bála!

A ještě tady ta jedna spirála!
Když už ses tolik jich protančit nebála,
nač ještě otálet, nač ještě váhati,
  když zmýlená neplatí —?

Oklamat chtěla-li's, ošálit, otupit,
  pak můžeš jít!
Leč pro ta muka a bolesti smutné
  já nebýval bit.
Ruce mi vázali, svědomí klidnili,
po hlučných trzích mou dušičku vodili
  občánci moji rozmilí.

Vzpomeň! — Ten útěk, kdy spolu jsme prchli!
Ty — růže ve vlasech s úsměvy rána.
Podzemní práce vášnivých chvílí
  jak byla požehnána!

Do větrů bouře jsme vyjeli prudce,
  koníček zařehtal hola! tak vesele!
Neviděl, netušil dlouhá jak cesta
  v krajině smutně je setmělé...

Neplač, že zahynul. Vím, je ho škoda.
  U srdce často zlá bolest hlodá.
Zahynul, zahynul. — Šli jsme pak pěšky.
  V západě krvácel mrak deštěm těžký.

Uhnutí na pravo, uhnutí na levo —
čtyřicet spirál jsme protančili,
čtyřicet spirál nemělo konce,
tisíckrát spolu jsme zabloudili —

A ještě tady ta jedinká spirála!
Když už ses tolik jich protančit nebála,
nač ještě otálet, nač ještě váhati,
když zmýlená neplatí —?

Tanči! Číš plná je na stole u mne.
Přijď ke mně, štěstí mé nerozumné!
Je tvého hříchu více už třeba
než denního chleba!

V KAVÁRNĚ

Ta silná ruka zas po skle si jezdí,
a prsty si bubnují pochod.
Přede mnou listy se třesou a chvějí —
Tarara — bum — tarara — bum . . .

Však přítel se nehne a neřekne slova.
A kavárna nehučí příbojem davu,
nade mnou lampa se kymácí v taktu:
tarara — bum — tarara — bum . . .

Zas hlavou to šlehá a bouří a víří.
Na tisíc hlasů tam rve se a rdousí
a tichne, a na rty jen výčitka sedá.
Trarara — bum — trarara — bum!

My bývali mládi a mívali rádi,
a vášnivá píseň nás doposud svádí.
Chcete nás najmout si do práce, pane?
Tarara — bum — tarara — bum!

Umíme ledacos, ledacos známe.
Že sebe neznáme, lehko se dáme.
Zazněte, trubky! Zahřměte bubny:
Tarara — bum — tarara — bum!

JAKOŽ ZÁKONY KÁZALY

Kterak šli vážní v podvečer domů!
Skála se zatřásla pod jejich kročeji.
Na štítě krvavém z divoké bitvy
nesli mou raněnou naději.

Kterak šli tiší za šeptu lesů!
Haluze chvěly se nad jejich vážností.
Na štítě krvavém z divoké bitvy
nesli mé raněné radosti.

Kterak šli silní však ulicí Sparty!
Dlouho šel za nimi upřený hled.
Kdes matka zalkala, zakřiklo děcko,
nikde však mužný se nezatřás' ret.

Kterak šli silní a najednou pyšní.
Oh, srdce odvahy, zaplať svou daň!
Pro peníz pomsty, pro slávu svoji
vztáhneme neštěstím pádnější dlaň —!

DVACET LET

Okamžik ještě! Chci přec radu dát!
Příteli drahý, měl jsem tě rád —
dvé temných zraků, na líci bída,
na čele úzkost, hroby jež hlídá —
znám dobře tě, dobře. Stůj!
Dokud je čas, se vzpamatuj!

Nechte mne přece! To chci teď zřít,
chuďasu kam až možno je jít.
Do pekla blízko je, ke smrti blíž.
Dech obou v tváři když ucítíš
příteli, pozor dej! Stůj!
Nad propastí se vzpamatuj!

Okamžik tenhle byl nebesky hezký.
Najednou naše se potkaly stezky.
Prsa se úděsem hanebným dmou,
smích roste každičkou minutou —
Do srdce mého než zjev jeho všel
bolestí trochu jsem přetrpěl.

Okamžik potom byl nebesky smavý.
Staré mne zvábily najednou hlavy.
Rodičů ruce synáček líbá,
nad jejich starostmi dojat se shýbá.
Něco však dere se do jeho očí:
teď — teprv — smysly se v závrati točí . . .

MEZI DVĚMA SVĚTY

— V sněhu a v blátě jsem stála
i když zář červnová v líce se smála —
oh, proč jsi nepřišel?
Mé oči prosily slzami časem,
sama jsem užasla nad vlastním hlasem,
jak lidsky zněl — !

Na prahu světničky zimavě šedé
pohádka špatně se přede a přede.
Pozdě je — žel!
Jen ruce třesou se neklidem němým . . .
— Snad tě mám ráda, ač dobře to nevím —
chtěl bys mne, chtěl?

— Na kraji ruiny lilie bílá
proč jsi zas v jedli se proměnila?
Pod těžkou korunou tvou
chci já jen o světech zázračných snít,
kde by tě nezvábil kovový třpyt —
tě uštvanou.

A nějak ukonči všechno, můj bože!
Z bláta když zrobeno svatební lože
v prach ji vrať, ve hlínu!
Je tolik blízko zas hřešící vlas.
Pro dlouhou lásku vysvoboď, spas
udatnou pozdní nevinu!

NAD NOVÝM DRAMATEM

A klobouk do čela a v pláště zhaleni
se přišli dnes mně zase zpovídat.
Že dobří jsou a příliš zkušení,
já slýchávám je s uzarděním rád.

Mou řečí hovoří a gesta jejich tichá
můj tiší sen o jejich neštěstí.
Nad mrtvolou zas blázen blažen vzdychá
a srdce svádí v nové bezcestí . . .

A ruce k čelu přitisknuty bledé
můj princ se cize dívá do světa:
Bláznova stezka nad propasti vede.
Má kníže jít, kam smí jen poeta?

A tato řeč se na rty úzké vkrádá:
Stůj, fantome mou vášní netknutý!
Má touha rychlej' nežli listí svadá.
Chceš býti rovem mého smutku — ty?

Má neznámá, viz — přístavní jak lodi
stožáry svítí v záři měsíce!
Pro mrtvou bouři všechny se mi hodí,
i nevěrných mých věrných tisíce.

Dej, šašku, žezlo! Pán je vášní chorý.
Sem podej meč a zlatou přilbici!
Je třeba dobýt neplodné kdes hory,
tři chatrče se k sopkám tísnící . . .

— Pah! Princi můj — je přece ještě živa
kdes žena vlasů tmavších než je noc . . !
— Na lože mé princ záhadně se dívá
a směje se — či prosí o pomoc?

Tu zvonků hra zní nad kapličkou hradní
a komedie nutná počíná.
Ta princovu však nesnáz neusnadní —
vzpřímený stojí, zraněn vzpomíná . . .

Hřmí hradem lid a princi slávu volá —
leč šašek hraje roli knížete.
Šíp sykne vzduchem — Hrůza roste zdola —
leč klid má pán na tváři chvíle té.

A kyne rukou. Buřič s trámu visí.
Zní bubnů píseň městem přesladká.
Zří kníže vzrušen v rebellovy rysy:
Což započíná nová pohádka?

Zrak udivený po mně zase stáčí . . .
Rolničky vtipu chřestí blíž a blíž.
Můj hrdino, jsi příliš ještě k pláči.
Ty, šašku, žiješ líp než hovoříš!

Víc shrbíte se. To vám ceny dodá.
Smích bláznův příchuť nechať trpčí má!
Co nejvíc srdce, nejvíc smysly bodá —
to každý z vás si hlídej očima!

Vždyť každá vášeň, každá touha smělá
i vás, mí reci, najde zlomené.
Ať hučí rohy, houfnice a děla!
Zemřete slavně! Chcete? Ještě ne?

Podivným zrakem kníže na mne zírá,
a bláznův vtip teď jistě poraní.
Vás ještě jakás zadržuje víra
v můj nutný pád, mí drazí poddaní?

Šeptavým hlasem kníže zpověď tlumí
a credo blázna přesvědčivě zní:
Nad námi, pane, píseň věčna šumí,
a pro lásku přec nikdo neblázní! —

Znavený s lože vstávám v chvíli ranní.
Chraň, slunce, květy na všech cestách mých!
Pro jednu slzu, jedno pousmání
chví duše se jak orel v perutích . . .

SAMOTA V LESE

Až v půlnoc vzroste onen z ráje květ
a v krvi tvé i v moji rozpučí,
až z očí tvých na tisíc zázraků
v mé poděšené vzplane náruči,

noc zavolej mi nejdelší až z polu,
noc zavolej, jež čeká tolik let
na naši lásku, na tvé omámení
na bouřný přechod v nový svět.

A dole u dveří — ne, nelekej se, drahá,
pro strachy tvé stráž bdělá bude stát,
krvavé hvězdy na sever i na jih
přispíší slavit lásky majestát.

Jediný lístek třeba stromu svadlý
nás ochrání či mráček na nebi.
Ne, nelekej se, ani téhle stráže
nebude nijak, nijak potřebí —

Jen oči tvé když věrně budou hledět
do hrůzy nebe, v krásu motýlí —
— Po lese zvolna usínají ptáci . . .
Je síla v pěstích, že by zabily.

Píseň starší než dvě léta.
Člověk málem byl by sketa.
Soucit mělký v srdci tkví,
mělké milosrdenství.

Podivně se zamžil zrak.
Nemoh's volným být jak pták?
Nač se duše trápila,
nač se jenom rmoutila?

Píseň starší než dvě léta.
Hořkosti květ v srdci zkvétá.
Než-li uschne, než-li zvadne,
zachrání mne rány pádné?

Ovčí stádo přede mnou
jdeme cestou tajemnou.
Psa jsem ztratil. Ďas ho vzal!
Kam se mi jen zatoulal?

— Když šly ovce na pole
šel pasáček bez hole.
Ale když šly nazpátek,
roztřískal jim kabátek.

Den k západu se chýlí
a dál jít nelze mi.
Na pravo hledím, v levo:
jdu mezi růžemi.

Kraj mrtvý, opuštěný
je těžké vůně pln.
A do duše se vtírá
tajemství zrádných vln . . .

I duše unavená
se k spánku ukládá.
Sny jdou: Je tohle Eden,
má rajská zahrada?

A růže voní, voní.
Sto čekaly prý let.
A včera prý je líbal
i její — její ret!

Nad hory slunce stoupá,
a květy otvírá
má krev dnes byla rosou:
mé srdce umírá . . .

PRO MOU MILOU

Nad černou brázdou rozoraných polí
jak najednou mi utkvěl celý svět!
Vánočním steskem srdce bolí, bolí,
o tiché smrti vroucně šeptá ret:
Těm, kteří usnuli, sen bych rád svěřil.
Rozuměj, širá má země!
Šťasten, kdo stále jen věřil a věřil —!
— Přijď jednou ke mně!

Nad šedou bouří nebe ztemnělého
jako by tíha kosmu utkvěla.
Je nějak líto štěstí ztraceného,
jež nevzala si ruka nesmělá.
Těm, kteří čekají, sen bych rád svěřil.
Rozuměj, širá má země!
V čekání zřídka kdo na věky věřil!
— Nechoď už ke mně!

Nad slunnou krásou země zaslíbené
cizinec stojím na smrt dojatý.
Do jedněch očí udiveně zírám:
Co chtěla píseň mstivé odplaty?
Těm, kteří milují, sen bych rád svěřil.
Rozuměj, širá má země!
Aby z nich každý každému věřil:
— Přijď přece ke mně!

Nad chladným sněhem širošírých plání
jak najednou mi utkvěl celý svět!
Je silnější než smrt mé milování,
a třeba předmět lásky nevidět!
Všem, kteří bloudili, sen bych rád svěřil.
Rozuměj, širá má země!
By člověk — zřídka doufal a věřil:
— Přijď brzo ke mně!

STARÁ PÍSEŇ

Chci čekat — třeba na věky!
Jenom ať lidé mi z cesty jdou!
Mé štěstí málem zoufale prosí
za to tě každou minutou.

Chci čekat — tisíc nocí zlých!
Ať oči míjel závratný sen,
chci čekat tichý, krotký tvůj hoch
horečkou strašnou nezrazen.

Měj jenom dlaně, oči své
pro moje polibky tady,
měj svoji touhu a horoucí dech
pro život, život můj mladý!

Odvrať se od těch, kdo kupčit šli!
Přimkni se ke mně, ke mně již!
Žárlivost krutou píseň si hrá.
Ustává — začíná — neslyšíš?

*

Na moje rány a na moje žaly
kdyby nepřísahali!
To srdce do krve, do krve drásá,
že nikdo nechápe, kde moje spása, —
Rány se líbí . . .

Prokletá sběř! A ruku ti stiskne
chytře očima blýskne,
obchodně řekne: Tož za ránu — ranou,
s láskou si nehrat na schovávanou,
že ano — pane?

Den ke dni horší je, noc družku škrtí.
Jdeme vstříc smrti.
Obchodně zase: Mějme se rádi,
přítomný život když k mumraji svádí,
ať žijí záludné sliby!

Proklatá sběř! Tvůj sen chvíli hýčká,
pokud má heboučká líčka,
dokud dvě růžičky na tváři vidí,
lže — potom za chabý soucit se stydí,
za viny nespáchané —

Pak přijde, žvatlá, by rozvahu vzala,
aby se do očí potichu smála:
Ticho přec, ticho, prudká ty krvi!
Jednou tvá špína pole mi zmrví.
Chachacha! Chacha!

❀

Stojí dům v prostřed širokých polí.
hospoda v přízemí, kasárna za ní.
Tam voják napilý po sedmém pivě
začíná vyprávět o milování.

A k tomu hudba zní vesele — hoj!
až líce rozkoší planou.
Potom se vypráví historka slušná:
Jak panna bývala pannou.

Bubínky zařinčí, písnička zavýskne:
Tak to už bývalo za stara!
Staří vždy bránili mladistvé vášni,
mládež vždy bývala bujará.

Ty a já — my jsme dva ... Pivo sem!
Stěží jen prohledáš dým.
Jednou jsme chudáky bývali všichni.
Prodej se, děvčátko, bohatým!

Hola hej! Pěstí bys udeřil v rám.
Bubínky rachotí v divoký zpěv.
Konec té písničce! Konec už, konec!
Chcete-li, ať teče krev —!

❁

Anebo v neděli v hrozivé noci,
když tak jdeš samoten alejí tou,
kudy jsi chodíval tuláček šťastný
s růžičkou sotva rozvitou —!

Zem je tak smutna, jak v listopad bývá,
tajemně hudba drátů zní nad tebou.
Těžkými kroky silnicí bláta
obr se přesune zášklebou.

Zvony když ustaly nad kaplí plakat
dusivé mlčení nářek tvůj zdusí.
Celičkým životem kdo pak kdy žil?
Každičké štěstí se na konec zhnusí.

Netrpět, nezoufat, nelhat — jen žít!
Krutost — toť podmínka klidu je přední.
Můj obře, zastav se! Rychle! A kámen
na hlavu moji zvedni už, zvedni!

*

Nebo tak v saloně o všedním blbství
v slaďoučkých slovech hovořit!
A že jíš cizí chléb, že dýcháš cizí vzduch
to stále v paměti mít,
vědět, že k smíchu jsi všem,
ubohým vetřelcem!

Otřelé šaty má — a to ne schválně!
Jak jeho umění chátrá . . .
Pán v skřipci divně se uklání,
strojeně mluví, ne z patra —
to že příliš tomu zvyk',
poslouchat jen dík a dík.

Prosil bys rukama sepjatýma:
To jenom z horečky je mi tak zima,
že zuby drkotám, neznám vás ani.
Mějte přec trošičku smilování!

Prosil bys, kdybys moh', kdyby vzte
do všech se údů neroztek':
Všichni tak sprostí a podlí a bídní.
Všickni jak přátelé ochotní, vlídní —!

*

Střez se jich! Mé prudké hněvy
bouří zase rozeštvány.
O jednu jen bolest více
a bít budu na vše strany.

Střez se jich! Má horká hlava
na stou pomstu myslí právě.
Nevím sám, zda stá už prvá
dopadne zas nekrvavě.

Střez se jich! Mé péro tupé
hrozná slova chtělo psáti —
nejhezčí že píseň lásky
každou o rým štěstí zkrátí.

❁

Jak je náhle srdci lépe,
jak je náhle duši sladce!
Rudá krev se zachytila
na každičké téměř řádce . . .

Smích když mezi zuby syčí,
oči přivřu, aby lkaly,
píseň veselou když zpívám
v smutek ať se srdce halí!

Proč že každá žena slabá?
Časem láska mezí nemá.
Proč však věčně nemiluje?
Ústa má že chvíli němá —

Měl jsem jednou dobrou smyčku
rozpletly ji prsty její.
Dneska novou upletu si
sám svou hořkou beznadějí.

Žít jen chvíli — jak to láká!
Začít vůbec život nový?
Dravou všude sáhnout rukou?
Se starými hřešit slovy?

❦

Zas nikdo nepřijde — ani ty.
Vojáček padnu ubitý
na poli slávy
  pro cizí čest.
Kříž jenom prostý chci na hrobě mít:
  Dokonáno jest.

Všem ženám odpustiv, tobě ne —
tři lilje nad sebou zlomené
v půlnoci hluché
  chci tě mít rád.
Přepaden na prahu — pro tebe u tebe
  chtěl bych dnes umírat . . .

A vždycky jen láska to byla a láska,
k níž ona v zášeří krbu se znala.
Na prahu člověk stál, srdce se třáslo:
Nelhala dneska? Či lhala?

Však v zrcadla odraz i trpké sny vklouzly,
a v pohyb paže leh' útočný strach.
Dveře jsem zavřel. Snad jsem se usmál.
Smysly jdou v temnotách . . .

Diskretní světýlko korálků temných
prokmitá záplavou spuštěných vlasů.
— Světýlko, zahřej mi dušičku dneska,
čekala nějakou spásu . . .

Nevím, co bylo to: srdce se třáslo.
A nevím, co bylo to: bouřil se cit.
Něčeho v životě bylo mi málo —
a mnoho, co nemělo být . . .

PRO NOVOU BOLEST

Klidna buď! Nevzbouzej dneska je
hebkýma rukama svýma!
Nech mi mé ticho, třeba hněv
s nebezpečím svým v něm dřímá,
na mne se dívej, o dívej se na mne
očima unavenýma!

Co krásy podzimní lehlo v tvé tělo —!
Jak pejsek schoulena proč se mi chvíš?
Když k jedné straně se úbočí chýlí,
proč pod ním hovoříš?
Hrozná tíž ve vzduchu duhou si hraje,
nad hlavou táhne, blíž a blíž . . .

Proč všechno láska jen pro zimu schystala,
ptá se tvůj úsměv v bolesti?
— Chtěla své neštěstí.
Proč tvoje bolest mi v barvičkách dozrála?
Černavé proudy se na čelo lepí:
Pojď si hrát, hluchý a slepý!

Jako by člověk šel z egyptské země:
hůl v ruce držím a zoufale je mně.
Než-li se hora sřítí —
v pěst ruce sevřeny pro něčí smích
po cestách proběhnu dneska se zlých,
— chceš se mnou jíti?

NA POPLACH . . .

Na poplach zvony rozhoupejte znovu,
jichž dlouhou dobu nekvílel již kov,
ať jejich bouře hřmí a táhle duní
ve příval nových, burcujících slov!

Řev spodních proudů letí trhlinami,
zní v temné noci stráže volání —
ctná Evropa zas přehlížela hříchy
a třeští sliby dlouhých pokání,

a v strachu dětinném své vládce počítá si,
a v strachu dětinském zas chystá muka zlá;
hřmí venku rány, zvony v poplach duní
a zpívá cvakot času kyvadla . . .

Ví každý dnes, že bouře v noci přijde,
že smete vše ten příval hladový,
tisíce bitev v polích schystáno je,
jež hromem k věštbám starým odpoví.

Bělá se ves mezi topoly,
i když noc kryje ji tmavá.
Nad tou vsí s topoly srdce už nebolí —
bolí jen mladá má hlava.

Bělá se ves mezi topoly,
večer když chladem ji kryje.
Nad tou vsí s topoly má touha sokolí
křídloma odvážně bije.

Děvčátko, drž se mne! V jeden kout
klesne dnes království celé.
Pro hnízdo s topoly — pro touhu sokolí
třeba je vykupitele.

POJĎME VEN!

Tři sta houslí hraje, zpívá
pod okny, že už se stmívá,
že je plno lásky všade
pro mé divé srdce mladé:
Pojďme ven! Pojďme ven!

Tři sta houslí hraje, zpívá,
že se nám už rozednívá,
že je dost už síly všude
zapřít živobytí chudé:
Pojďme ven! Pojďme ven!

Jedněch hra zvlášť rozechvívá,
když se dní a když se stmívá —
mluví prostě, mluví temně —
že je ze mne, jenom ze mne —
Pojďme ven! Pojďme ven!

Jak se všechny rozepěly,
když mé slzy uviděly!
Z dobré pýchy víra malá
všechny brány zotvírala:
Pojďme ven! Pojďme ven!

ŠTĚDRÝ VEČER 1905

Půlnoc, že v ní vítr nelká.
Tak jsme se zas sešli jednou
já a moje trpitelka . . .
Už teď nemá zdravých lící,
jaké dříve často měla,
nějak se mi zapomněla:
Tvářičky jí blednou, blednou,
k zemi se mi pochýlila.
Stará slova vroucně šeptá,
a já znám jen jeden refrain:
Ty má milá! Ty — má milá —!

Je to jakés dávné snění,
jež nám nikdy neumřelo:
bez lásky že štěstí není.
Co jsme dali, to jsme dali
ochotně a bez váhání
pro své krásné milování,
na němž vždy nám záleželo.
Vždycky tolik moje byla,
ano — tvoje . . . ano — moje . . .
Kam jen potom naše něha,
kam jen potom zabloudila — ?

Lidé šli a lidé zašli.
Kolik rukou zastudilo,
než se naše znovu našly!

Zvonů hlahol půlnoc leká,
leká srdce smutná bída,
jíž se žebrák nedohlídá,
ká život marné dílo,
pro něž se mnou dlouho žila,
dílo spásy náhle nutné,
že se v rozechvění těžkém
pod křížem dnes pomodlila.

Půlnoc, že v ní vítr nelká . . .
Oči zimničně jí planou.
Ubohá má trpitelka!
jak se mi v srdce dívá,
písnička tam stará kvete:
Daleký můj boží světe,
stále budeš ležet stranou?
Zhořkla dávná prudká síla.
Ač tvá víra k zemi tlačí,
dnes mi nijak nepostačí,
by mne hrůzou pobouřila.

Slyš přec! Jak to dálkou třese!
Na boulevardu Tverském hučí
hromem děla: Zvedněte se!
Kolem tebe — jaká chvíle!
Opilec jde s opilými,
chválí jaro v prostřed zimy,
ženu stisk' dnes do náručí,
která víc než radno pila.
— Naše vzpoura — povolila.
Naše láska — z mrtvých vstává?
Ty — má milá — ty, má milá . . .

Zvony málem závrat jímá:
Pojď dnes s námi, Kriste Pane,
je mé milé tolik zima!
Pohádku nám pověz svoji,
kterou mocní proklínají,
po které se chudí ptají
křesťané i nekřesťané.
Klidnými však nemluv slovy!
Moje milá pláče, pláče . . .
Rány v dálce děsí, matou.
Půjdem' s tebou? Kdo ví? Kdo ví —

Půlnoc, že v ní vítr nelká.
Na mém srdci jak se chvěje
ubohá má trpitelka!
V třicátém Ty's umřel roce.
S tebou všichni umíráme,
co tu marnou lásku známe.
Zase náhle, zle je, zle je . . .
K hrobu se mi nachýlila.
Půda otřesy se chvěje.
Ticho! Ticho! — Zle je, zle je,
moje milá, moje milá!

SAURE TAGE — FROHE FESTE

Na prsou tvých dnes chtěl bych spat
a do syta se vyplakat.
Vždyť každá bolest líp se snese,
když pod ní lidské srdce hne se,
než pod hlavou když studí chlad.

Milenko slunce, kvítí, trav,
svlékni svůj vetchý zlatohlav!
Zlá bouří hlavou dnes neshoda.
Milenec ruky ti nepodá,
jen někdo, kdo je živ, trošičku zdráv.

Půlnoční vítr když listí rve
temná zášť vkrádá se do krve.
Soucitná slova jsou pro tebe cizí,
něha i radost za tebou mizí
naposled — po prvé?

Kdyby zas nezazněl tichoučký smích!
Kdyby mne neviděl svět očí tvých!
Kdyby se uvnitř zas nechvěla
pro tebe pohádka nesmělá
o velkých tajemstvích —!

Milenko slunce a mračen a řek —
věz, že já každý kříž oddaně vlek'!
Pro lidské tváře pralidské tahy
každičký okamžik je mi dnes drahý
s ostrovem naděje v příboji výčitek.

PODZIMNÍ

O, slyš zas píseň mou! To v deště tichý pád,
v němž vítr nenaříká, zpívám: Mám tě rád!

O, slyš zas píseň mou! A nebe vlídně šedé
kéž nad tvou hlavou dnes ti pohádku mou spřede:

Spí někde děvčátko a spí už tisíc dní,
a svět mu marně říká: Maličká, prohlédni!

Spí ruce pod hlavou a v hlavě matný sen:
Životě — bože můj — buď věčně veleben!

A zpívá vodopád, a kvítí v stráni hoří,
a vůně fialek jde dnes až nad pohoří . . .

Svět celý zčarován má pro vše kouzlo své,
a temným pláčem v smích se jistě neozve!

Vším přízvuk sladký chví a barvy přísvit zlatý
den snění prvý má i týden šedesátý.

Spí moje děvčátko, spí v pohádkových snech,
co listí zatím žloutne a černá po stromech.

A v deště tichý pád zní její tichý dech:
Pro velkou lásku mou mne věčně spáti nech!

Jak v deště rozhovor dnes zvoní nebe šedé!
To hlava chápe dnes, co jindy nedovede.

Vše přízvuk zvláštní má a pro toužení prosté
jak růže krvavá kdes chudý bodlák roste.

SOLIDARITA

— A kameny promlouvat budou —

Stín chrámu nebyl nikdy přísnější
než v onen den, kdy duše trpěla.
Zas muka stará v srdce ulehla,
ač dávno trápit mne už neměla.
Zas refrain starý chtěl svou píseň celou,
chorou a štěstím dávným neveselou:
V podivném tomto území
království boží vzejde mi?

Stín chrámu nebyl nikdy přísnější —
v něm staří bozi šli zas váhaví,
i paní šly, jež milovaly kdys
v čas mythickým jen sněním mlhavý —
jich očí zář můj refrain změnila . . .
(Ta píseň štěstím velkým nemilá!)
I v tomhle uzoučkém území
nějak má setba vzejde mi . . .

Však v zraky jak by odlesk moci slét'
a v paže jak by nová vzešla síla.
A pohan směje se, ač chrámu hrozí stín:
Jde čas, by doba bohy zaměnila!
Kdo trápíš se, jen k sopkám pohleď nebe
a pro svou slabost nezapomeň sebe!
I v tomhle prokletém území
radost jde s námi, se všemi.

A žebrák jde. A Galilejský s ním.
Vždy za dnem přijde smutná třeba noc.
A bídní jdou . . . Jde mimo celý svět.
Kdo nejvíc směje se, svou skrývá malomoc.
Hle, příteli! Lze sobě jenom žíti?
Krev bouří se a člověk chce se bíti.
Lze jíti v míru se všemi
v prokletém tomto území?

Stín chrámu nebyl nikdy přísnější
než chvíle té, kdy o vše staré šlo.
Každému chodci málem hledím v tvář:
Ztemnělo náhle jasné zrcadlo!
Jak dlaň by širá život zakryla,
svou hrůzou mámila, svou tíhou vábila. —
I v tomhle maličkém území
leckdo svou úlohou oněmí . . .

Ten výkřik však! — Oh, snad se někdo smál,
že na psí štěknutí já v dlaně zatleskal!
— Muž v dlažbu opřel se, jde kára blíž a blíž,
nad koly praská naložená tíž —
však zvíře pomáhá a skoro vesele . . .
— Ven z chrámu teď, mé duše nesmělé!
O víře nové po skepsi
hovoří dneska tlama psí!

BALLADA

Na jeho prsou nikdy neležel
svět v rozmaru a v krotkém nebezpečí.
Dědictví malé po otci jen měl —
to vedle hrubých, neurvalých řečí
kus chleba — nůž.

Nad jeho hlavou nikdy neplály
snad hvězdy proto, aby potěšily.
Šel život hluše někam do dáli,
a dvě jen věci v tomhle světě zbyly:
kus chleba — nůž.

Však chléb měl často příchut trpce zlou,
a nůž byl často — ocel hladová.
Šel chudák blátem, pustou temnotou.
Co dneska na svém srdci uschová?
Kus chleba — nůž.

Hřát horkým tělem chtěl pak tělo cizí,
leč žena dobrá s cesty uhýbala,
a ta, co na všech, na všech polích sklízí
ta ještě dárek nově nový dala:
kus chleba — nůž!

Let dvacet snášel svoje utrpení,
let třicet kráčel stále bez cíle.
Nevěřil, pro něj že se něco změní.
Co špinavá mu kryla košile?
Kus chleba — nůž.

Však dozrál. V den, kdy na Golgotě zmíral
ubohý Kristus, žebrák hořce lkal.
Ponejprv slzy bídy s očí stíral.
Ponejprv srdce jemu pobodal —
nůž — bez chleba . . .

A přešel rok. Nůž ostřím šedě svítí.
Po spraved'nosti srdce zavzdychá.
Ulicí blázen na večer se řítí
a tato slova hřímá do ticha:
Buď chléb — či nůž!

Hned roste poplach. Ryk se vzmáhá, vzmáhá.
Zabíti blázna káže potřeba.
Ponejprv lid však blázna zabit váhá.
Výhružně vzduchem mstivé ostří svítí —
nůž bez chleba . . .

Spí v poušti lásky tvé spí zlatonosná ruda,
a moje pole — strniska jen chudá.
Uprostřed, v kraji tvrdé kamení,
a každý kámen naše znamení
a místo hebké, kde lze někdy spat.

Spí v poušti lásky tvoje hlava se mnou.
O, vrať mi půlnoc velkým štěstím temnou!
Hrozivou touhou k smrti znaveni,
co řekli jsme si štěstím zmámeni
to moji poušt mi nech dnes povídat!

Spí v poušti lásky tvé spí zlatonosná ruda,
a moje pole — strniska jen chudá.
Ohníček praská a do hloubek svítí:
Vyběhni, panenko — z lesa ven!
Vyběhni, žínko má divá!

Spí v poušti lásky tvoje hlava se mnou.
O, vrať mi půlnoc velkým štěstím temnou!
Bohatou hrstí budem dneska síti
ty krásu svou — já co chce vroucí sen
a vzpomínka na věky živá . . .

VŠEDNÍ DEN

Jde večer velkým smutkem smutný . . .
Jdou ulicí tvou žebráci.
V špinavých hadrech přejdou mimo,
ten zpříma, ten se potácí,
ten vyhrožuje, proklíná,
a ten zas v pláči vzpomíná —
— Neslyšel's? — V planém hluku včel
jako by buben zazvučel . . .

Má večer svoje kouzlo tiché.
Však proto nehleď na ženy!
V hedvábných šatech přejdou mimo
ty ctnostny a ty zkaženy —
z nich každá úsměv na líci
jde vstříc své vlastní vichřici —
— Neslyšel's? — V planém hluku včel
jako by buben zazvučel . . .

Den za dnem víc mé srdce stůně
a marně bolest přemáhá.

Co chtěl jsem dříve, nepostačí:
klid pevný, pevná rozvaha.
Slyš! Kterak buben vábí zas:
Je války čas! Je války čas!
A kdo jím srdce omámí,
jde za námi — jde za námi!

U ŘEKY

Jak dnes má řeka zas v duši mi zpívá!
Tak tiše, tichounce pod břehy plyne —
vábí a láká v zelené řasy
zaplést se rukou a zaplést se vlasy,
srdce že odnese v zemičky jiné,
kde rozkoš se žalem v duze prý splývá . . .

Unaven uléhám do trávy.
Vrba mi vyrůstá u hlavy —
jak srdce vzpomínkou horoucně bije
velikou láskou i stromek mne kryje.

Vlhne mi zrak. Zírám na druhý břeh.
Kdo to tam do trávy naproti leh'?

Panenka jakás tam dřímá a dřímá,
na prsou ruce má skříženy.
Na tváři úsměv, a rameny
třese teď horko a podivná zima . . .

— Znám já tě, děvčátko, dobře tě znám,
na tebe často se rozpomínám.
Bylas' tak dobrá a milá a tichá!
Pod kterým srdcem to tvoje dnes vzdychá?

Ah! Její oči se najednou bojí!
Odchází . . . Nikdy nebyla mojí.

Dřímavý úsměv teď mne si zas vzal.
Nakloním hlavu a na zem ji složím:
býval já podivín na světě božím,
bohatý žebráček, chuďoučký král.

Kdo ví, zda měl jsem ji opravdu rád.
Teď věřím: jistě. Za chvíli —: snad.

Jak dnes ta řeka zas v duši mi zpívá!
Tak tiše, tichounce pod břehy plyne —
a přece vábí v zemičky jiné,
kde rozkoš se žalem v duze prý splývá . . .

Zas vlhne zrak. Zírám na druhý břeh.
Co to tam bělá se ve stromech?

Po stráni někdo teď v údolí schází,
cestičkou nejde však, vlastní si razí.
Na břehu stojí a na mne se dívá
vzpomínka včerejška jasná a živá,
o svoje právo se posvátné hlásí,
za našich dnů, které vydobyla si . . .

Bez bázně sklání se nad vody proud.
Kdybych moh', chtěl bych teď vykřiknout:
Úlisná řeka je, nevstupuj do ní!
Třeba to pohádkou o sluch tvůj zvoní,
ke mně pojď, ke mně pojď, mám tě tak rád!

Nadarmo volat chci. Teď svlékla šat.
Do vody vešla. Zas na mne se dívá
upřeně, jako by odpověď chtěla.

— Tak pozdě přišla jsi, lásko má smělá?
Teď už se do mechů bolest má skrývá!

Na břeh se vrátila. Kynula rukou.
Křídla má do mříží zbytečně tlukou.
Klec pevně sbita je nad naší odvahou,
nad pozdní odvahou dneska už neblahou.

Teď teprv slova se na rtech mi chvějí,
teď teprv slova cos znamenat chtějí.
Pro lásku měli jsme jinak my žít,
než kázal prostý mrav, prosťoučký cit

Jak dnes ta řeka v duši mi zpívá!
Tak tiše. tichounce pod břehy plyne
a přece vábí v zemičky jiné,
kde rozkoš se žalem v duze prý splývá . . .

Teď jistě propasti v očích mých zejí!
Vnikne tam někdy snad paprsek jitra?
Roste-li člověk v čas beznadějí
možno že zkvetu znova. Snad — zítra

Odkud ta večera záhadná vůně?
Po krásné vášni srdce mi stůně.
Vábí a láká to v zelené řasy —
zaplést se rukou a zaplést se vlasy . . .

— Panenko! — Na břehu stojí tam nahá.
Chvilku jen dívá se, chvilku jen váhá —
pak světlý zázrak do vody vkročí.
Oh — zlatá záře nebeských očí!

Po větru vlásky vesele vlají:
Panenko, proč jsme se neznali v máji?

Směje se, jako když rozvíjí listí,
směje se lásce i nenávisti,
směje se, směje. A úsměv ten zvedá
pohledy, za něž se tisíce bijí,
po kterých krtci pod zemí ryjí,
o kterých mluví i tvář moje bledá,
v půlnoc když hluše zas hodiny bijí . . .

— Panenko, zrádné jsou pod vodou řasy,
svěř, prosím, mně svoje ruce i vlasy!
Do vody vábíš mne, zázraku světlý.
Což aby prsty se do těch řas vpletly?
Jak řeka vítězně pod námi zpívá,
se žalem rozkoš v tvých očích jak splývá — !

Hromem to zahřímá — vánkem to usíná,
s výkřikem srdce jak do vody padá . . .
Na břehu těžko se, těžko se vzpomíná —
Po proudu hlava teď chladí se mladá . . .

A snad to byly už hory mých snů.
Na pravo propast a stezička v levo . . .
Vojáček na stráži o pušku opřen
v údolí zírám, kudy šla vojska,
zrazená vojska a ustupující
z bojiště hanby . . .

Kde kdo to v tajemném úsměvu skrýval,
vítězi že se nenavrátíme.
Teď je to pravda. V bělavých pláštích
jak stíny mrtvých jdou ranění jezdci,
bez mužstva děla nad bahny hnijí,
ubohé hračky.

Kde kdo to tušil, že přijdeme nazí,
jak z Rusi roku hrozného tenkrát
po slavných vítězstvích armáda sešlá,
seštvaná sběř z koutů Evropy celé,
směšná a z hladu jen na chvíli drzá,
loupežná banda.

A snad to nejsou už hory mých snů.
Na pravo propast a stezička v levo . . .
— Zaržál to kůň? Slyš, kopyta těžce
do mechu padnou — na skále zvoní . . .
Nějaký vůz se prodírá lesem . . .
Kolo když o kámen narazí v temnu,
zaskřípá ostře.

Teď jedou vzhůru... Teď v pravo, teď v levo —
— S potahem černým zakrytý kočár...
Stůj! Kdo tu? — Kočí se ztratil snad cestou?
Bělavý koník za úzdu vzadu
přivázán klidnými dívá se zraky
v rozpaky moje.

K čertu, to hádankou smrdí mi hloupou!
Ven z vozu! křiknu a uhodím pažbou
do stuchlých dvířek: Ženu je vidět,
obličej zahalen bělavým rouchem,
ospalý pohyb znavených paží
odpověď dává.

Nu dobře! Nu dobře! Nic nevadí tedy
stezičkou na levo propustit jezdce —
Kdyby tu byli! Srazila snad je
cizácká kule cizáckých hlídek
či střelba přítele nad lesem večer,
dvě prudké rány?

Nu dobře! Nu dobře! Co činit však nyní?
Má divná neznámá slova mi nedí,
vzdychá jen ze sna a ze sna mne prosí —
ochranu žádá samotná žena.
Odvážu bělouše. Je nutno jednat:
Za vojskem vzhůru!

❁

Na levo cesta se zatáčí prudce,
sotva že stačila našemu spěchu!
Nejednou kočár se nad srázem ocit',
nejednou v jiskrách kopyta plála,
přes hory — doly ku předu jedem'.
Hola hoj — hurrá!

Co to jen do srdce náhle se vkradlo?
Nějaká písnička divoká, smělá
duši mi vzbouřila závratným vírem.
Dva mrtvé přejedem', dva živé minem',
dvě hlavy krvavé nadarmo prosí
o trochu lásky.

Na pravo řeka se zatáčí zvolna,
po břehu ujíždím s kořistí divnou.
Vojáček na koni pod břicho bodám,
zahvízdnu, zatleskám, zakleji potom —
oh — hoho! Krajina je mi snad známa?
— Otcovský domov!

V stříbrném zázraku ztajeny vody
hovoří pohádkou dalekých zemí.
Ryba, jež nad povrch vznese se těžká,
vzpomínky vzbudí najednou v hrudi.
Zvolna teď, pomalu, vraníci diví!
— Pomalu, zvolna!

Oblaka kouře však v cestě nám brání,
spálený mlýn ční troskami do noci,
na kola vodopád zoufalství padá...
Černavá postava na hrázi volá:
Synáčku, zastav! A poslyš přec otce
strašlivé zvěsti!

Obrátím. Na levo do řeky vjedu
a brodem známým ke mlýnu mířím.
— Hola hoj! Co je? Já neporozuměl.
Strašlivá zvěst že se toulá tu krajem? —
Postava černá se nahýbá, volá
němými slovy...

— Neslyším! Neslyším! Jsou-li však řeči
ostřejší meče, je podrž jen sobě!
Povinnost volá! Mne nevolej domů!
Táhlo tu vojsko? Na pravo? V levo?
Nešel tu pluk můj za vřesku polnic?
S bohem buď! S bohem!

* *

Proklatě! Časem to vábilo příliš
uprchnout z boje a vrátit se domů!
Zbaběle opustit řídnoucí řady,
do proudu vrhnout se, na druhou stranu
přeplovat, zahodit pušku a prchat
v bezpečí klidné.

Tak někde pohůnčí konat pak práci,
a v čase vojny zorávat pole!
O milé zpívat si písničky krotké,
o milé v dálce, jež vzpomíná na tě,
za tě se modlí a pro tebe květe,
červená růže.

Ku předu, havrani! Letíme dále.
Na horách střelba se pofouchle vzmáhá.
Nepřítel příliš jde rychle a jistě,
na mapě nehledá dlouho a s pílí,
do sirých vpadá vsí, zapálí dvorce,
útočí, bodá...

Ku předu, havrani! Z příkopu tulák
o pomoc volá, z včerejška přítel.
V zedraném kabátci zimou se chvěje:
Povedu koně ti — kočího nemáš!
Nuž — rychle! Sedni a veď mi je dobře,
udatná babo!

Třeba nás na skalách nechali hloupě,
ty měl jsi stát a chytrosti nechat!
A teď v před, ničemo! Dobře mi jeď!
Rovnou teď cestou za vojskem, k stanům —
zajatce vezu, vzácného možná,
čerti ho znají!

Polibky zrazoval, úskoky lstnými
mámil a sváděl a k pomstě jen volal!
Hehe! má dámo, už zbledla vám líčka?
Listiny nějaké zkompromitují
snad vaši ospalost, zbytečnou cudnost?
Ku předu, babo!

— A snad jste hezká panenka mladá?
Ukažte tváře? Jste zemdlena příliš?
Oh hoho! Tomu se vyhněte potom!
Buďte jen klidna! Jsem tu přec u vás
hrdina úkolu svého jen dbalý!
— Na levo — zatoč!

Na levo, slyšíš?! Bojištěm přece
nemožno jeti! Na levo zatoč!
Na levo, pravím, vojsko kde čeká,
by tvoje zbabělost odměny došla!
zdráháš se? — Bodák jak do těsta zajel.
— S bohem, můj drahý!

❁

Proč však to jedeme v hrozivém kruhu?
Najednou srdce neklidně bije.
V hrozivém kruhu my najdeme zase
spálený mlýn a řeku a stráně,
přítele v kaluži ssedlé už krve . . .
Ku předu přece!

Desetkrát staneme v širokých polích.
Koně když na chvíli nabrali dechu,
zas letí v před, však znamení není —
cesta se ztratila, ze všech stran temno
o cíli pravém mi nadarmo šeptá,
zmaten jsem, zmaten . . .

Hrozivý kruh však stále se úží . . .
Nějaké neštěstí kdyby se stalo!
Mrtví jsou tiší a strašlivě vážní,
ranění o vodu volají jenom,
ptáš se a ramena vztažená vidíš
po kousku chleba!

K ďasu! Teď nutno už vyrazit rychle!
V obzoru záplava rudá se šíří.
Nějaká vesnice v plamenech hoří.
Ku předu, havrani! Jedeme cvalem,
aby nám požár nezhasl brzo
ke zkáze naší.

Zděšený lid se na návsi kupí,
s kostelní věže zle hřímají zvony.
— Vrazi! To domácí vojáci byli!
Co lupem nevzali, zapálili!
Pozor! Ten kočár je pro pomstu naši!
— Zachyťte uzdy!

Pozor — ty starče tam, s bílými vousy
na mne je neštvi! Ach — Ondřeji, Pavle!
Přátelé! Mějte přec rozumu trochu,
za nic já nemohu! Propusťte druha,
z mládí jenž všechněm byl milý a drahý,
pusťte mne, pusťte!

Hrozivý kruh však stále se úží.
Starý klid ve vzpouru lehko se zvrací!
— Teď pusťte mne, pusťte! A vraníci, vzhůru!
A teď v před! Hola! Mám síly dost v pažích!
Splašený kůň též udatně bije
do lidských prsou!

Rázem teď cesta je volná a širá.
Přes třicet zraněných kočár jen kmitne,
a středem plamenů ďábelský kočí
ujíždím do plání. — Mějte se dobře,
chacha! a v zdraví zas zorejte pole
pro cizí hlady!

❋

Hrozivý kruh však stále se úží . . .
Ztracenou uzdu nedá mi hříva,
surová rána do boku pažbou
nestačí zachránit nadvládu pána.
Bez cíle koně se ku předu řítí
do sirých polí.

Nadarmo do hlavy, do krku biji
splašené zvíře, nadarmo tisknu
vší silou koleny zpocené břicho,
nadarmo poroučím, nadarmo prosím:
Bez cíle koně se ku předu řítí
do sirých polí.

Přede mnou kočár jak zázrakem trvá,
přes příkop přeletí blátem se mihne,
na pravo kloní se, na levo padá,
zdvihne se, kola že ve vzduchu sviští,
časem voj k nebi kolmo se vztýčí,
šílená jízda!

Hrozivý kruh však stále se úží . . .
Znovu se vracíme na starou cestu —
tam řeka s mlýnem, zde mrtví a padlí,
tam přítel v kaluži ssedlé už krve,
vesnice v dálce v plamenech hoří,
— a koně letí —

Strašná noc mizí. Ač jitro se hlásí
hroznější šero se do duše vkrádá:
Slyšte, má dámo! Jste živa snad ještě?
Ozvete nějak se — hola! — což šílím?
Kdo se to z vozu, kdo se to dívá?
— Smrt se tam šklebí!

Málem jsem koni však přes hlavu sletěl,
na celém těle se třese i s pánem.
To může podvod též nějaký býti!
Klidně teď —! Výstřel vše objasní dobrý!
— Vykřikla! Slyšíš? Je zabita jistě!
Lidsky — to znělo!

Vraníci uštváni konečně stojí . . .
Podsední na zem si ulehá zraněn —
Otevru dvířka: *lidsky* to znělo!
Dávná má láska mrtva mi leží,
ve zlatých vlasech krev jen jen crčí . . .
Svobodo — moje —!

❋

Nad polem tisíc šedivých ptáků
o cestě v zámořské rozmlouvá kraje.
Povinnost mizí, s ní tichoučké snění.
Člověk se těší a moudře se baví,
s běloušem hovoří o slávě jitra
po strašné noci.

Raněný kůň tak tklivě se dívá,
tesknějí mrtvá neživým zrakem.
Tří tisíc roků bude snad třeba
než její pohled, žaloba hrozná
dojde až za sté a desáté slunce
smířlivý, jasný . . .

— Ty, měj ho sobě! Já vinen snad nebyl.
Horkou jsem krví své kostely světil,
kadidlo, myrrha tam nevoněly,
jen květů věnce krásnější ženy,
co prsy bílé má, na těle slunce,
za hlavou měsíc . . .

Ty měj ho sobě! A netěš se nijak —
pro sebe nyní že půjdu snad žebrat!
Pokorný, svadlý a zlomený člověk
býval mým druhem, leč nevábil věru
nemocnou nadějí, zuřivou zášti,
prostotou svatou!

Na dveře zabuším. Otevrou. Řeknu:
Čas je, by role teď opustil každý,
čas přišel svědčit. Oh věru! — A dodám:
Své staré, domácí haraburdí
na meče zkujte a ručnice vemte,
farizeové!

Ty — království celé zas ukaž jim světa!
Ty — na kříž je vbíjej a na trámy pověs!
Práce to krásná a vděčná je časem,
a člověk zraje . . . A člověk se zbaví
v posled i osudu nerozumného
pro svoje štěstí!

ON N'A QUE SOI

Vlas tmavý clonil nejtmavější zrak,
a v hloubku tu já zřídka doveď zřít.
Cit její byl však vždycky milý tak,
že v půlnoci té možno bylo žít —
víc než-li žít! Ji milovat,
v ní utonout a z jitra pro ni lkát . . .
Má drahá, vzpomeň na mne dnes:
Jak já tě míval rád! —
Ký milosrdný bůh však dnes tě se mnou sveď,
že chvíli zřel jsem tě a líbal naposled?

Jde smutná chvíle ta,
jež lásku nesdílí.
Proč soucit rozkvétá,
když jsme ho nesili?

Řeč jeho byla líbeznější všech,
jež bavily kdys duši umdlenou.
I vlastní bolest dal's mu na posměch,
s ním rád jsem kráčel cestou ztracenou.
V před šli jsme tak a zábavou
nám byla rudá záře nad hlavou,
když mosty plály do noci
zlou výzvou, krvavou. —
Ký milosrdný bůh však dnes mu oči zveď,
by nad mou bídou mhouřil dnes je naposled?

Jde smutná chvíle ta,
v níž srdce zakvílí.
Proč záští rozkvétá,
jež my jsme tajili?

Pak večer můj se náhle připlazil,
že sotva dechu nabrati jsem moh'.
Najednou kles' jsem, hříčka cizích sil —
naposled marně heroický hoch!
V zrcadlo zřím. Proč jen jsi paď?
Já celý svět chtěl upřímně mít rád.
A celý svět — se smál a smál.
Cítíš mé duše chlad?
Ký milosrdný bůh mou duši nahou shléď,
že volně v kráse své dnes žila naposled?

Jde smutná chvíle ta,
v níž ráj jsme ztratili:
Proč víra nezkvétá,
o níž jsme prosili?

V podivném ohni slunce zapadá . . .
Už noční chlad tak zřídka uspává —!
Odkud se vzala cizí nadvláda,
jíž nestačí ni daň má krvavá?
Co ještě chceš? — se světa ptám.
Mám otročit tvým záhadám?
K přísaze zvedám ruku svou:
Teď půjdu — sám!
Ký milosrdný bůh však všel to teď v můj svět,
v němž vlastní prostota mne klame naposled?

Však přijde chvíle ta,
po níž jsme toužili!
Má růže rozkvete,
i když ji zlomili . . .

DNES NEBO ZÍTRA

Spí někde radost života prudká,
že by se nymfa zalkla jí!
Stříbrným deštěm s temného nebe
uhaslé hvězdy padají . . .

Oh, srdce, nelkej a netrap se déle,
starý když zachází svět!
V půlnočním tichu nová nám země
rodí se, ač jí nevidět.

Dnes nebo zítra už ozvou se sopky
podzemním hřměním a lávou svou.
Dnes nebo zítra už zazpívá moře
o našem hladu s tesknotou!

A s výkřikem vodstva promluví země
hlasem, jenž duši nám zapálí:
Veliká touha chce veliký život.
Proč lkáte, milenci zoufalí?

A třeba skrytá lhala skaliska,
že pustila jen v čase milosti —
ta hrůza srdce mé už nezíská.
Na skále stojím, vlajku vytahuji,
z černavé barvy rudá stala se.
Jak omamně zas vichry z moře dují
po nutném zápase!

Tak duši jímá touha vyjet zas
a v dál se brát za cíly vlastními.
Válečný, duše, věru nastal čas!
Na první tvrzi vlajku vytahuji,
nad smutkem dávným racek směje se.
Jak vábivě zas vichry z moře dují —!
Kam nyní bouř mé lodi zanese?

Kormidlo v ruce zírám v širou dál.
Koho jsem potkal, třeba nepřál mi,
naposled každý v plavbě pomáhal.
Po větru vlajka nad stožárem vlaje.
Teď vesla výš! A stále v před a v před!
Tíživé mdloby, která zabita je,
vzpomínám — s láskou — naposled . . .

OBÁLKA OD V. H. BRUNERA

TISKEM ALBERTA MALÍŘE
NA KRÁL. VINOHRADECH

BŘEZEN 1907

ČASOPIS POKROKOVÉHO STUDENTSTVA

výdává svou knihovnu.

Dosud vyšlo 5 svazků: MLADÉ INTELIGENCI. (Rozebráno.)

Dr. O. Kramář: ÚVAHY O STŘEDNÍ ŠKOLE. (Přel. *E. Čapek.)* K 2·—

Dr. O. Kramář: O VÝCHOVĚ A UČITELSTVU. K 2·50

Jules Payot: VÝCHOVA VŮLE (Přel. *M. Čapek* a *Rud. Brož).* K 1·20

Alfred Fouillée: VÝCHOVA SE STANOVISKA NÁRODNÍHO. (Přel. *J. Kopal* a *E. Čapek.)* K 2·80

Týmž nákladem: *J. Kopal:* ČTYŘI KAPITOLY 30 hal.

Každoročně cenný

KALENDÁŘ POKROKOVÉHO STUDENTSTVA

90 hal.

ČASOPIS POKROKOVÉHO STUDENTSTVA

(rediguje **Jaro Malý**, vydává **Bedřich Letovský**)

je jediným studentským, nepřetržitě vycházejícím orgánem státoprávně-pokrokového dorostu.

Přináší články o kulturním a politickém životě u nás i v cizině (slovanské studentstvo). Stálý zřetel obrací ku *všem* potřebám našeho školství, zvlášť středního; stopuje zjevy ve studentstvu, jeho sociální poměry. Vede hlídku učitelskou, literárně-uměleckou, věnuje pozornost našemu ženskému hnutí.

Vychází ročně desetkrát; předplácí se 4 K na rok; studenti a učitelé 3 K.

Redakce i administrace v Praze, Spálená ulice 20.

Adressa: Časopis Pokrokového studentstva, Praha.

Tiskem Alb. Malíře na Kr. Vinohradech. — Nákl. Časop. Pokrokového Studentstva